

обґрунтуванні і визначенні цін реалізації свинини, а також для встановлення економічної ефективності і стимулювання виробництва свинини.

В статье приведено разработку нормативов себестоимости и ее структуры при производстве свинины для условий Полесья Украины.

In issue is given development of the specifications cost price and its structure by pork production for conditions of Polissya of Ukraine.

УДК 636.4

СТАН ПЛЕМІННОЇ БАЗИ СВИНАРСТВА УКРАЇНИ

**В.О.Медведєв, О.М. Церенюк, Хватов А.І.,
Россоха Л.В., Стрижак Т.А.**
Інститут тваринництва УААН

В статті наведено аналіз сучасного стану галузі свинарства в Україні, викладено пріоритетні напрями розвитку галузі на найближчі роки та подальшу перспективу.

свині, розведення, породи, типи, лінії

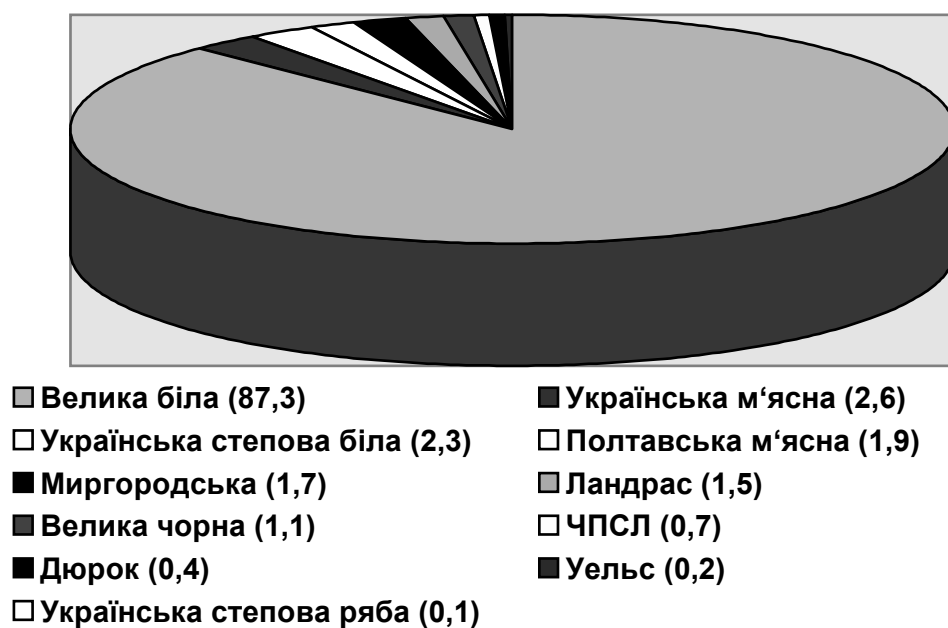
Валовий обсяг виробництва свинини у світі постійно зростає, значно випереджаючи інші галузі тваринництва. Так, у 2000 році виробництво свинини в 1,6 раза перевищувало виробництво яловичини, а темпи розвитку свинарства були в три рази вищими за темпи розвитку скотарства. Однак економічна криза в Україні не дає змоги збільшувати виробництво свинини, через диспаритет цін, низьку платоспроможність громадян та інші чинники.

Сучасне свинарство України з ефективної промислової високотехнологічної галузі перетворилось на низько ефективну галузь, якій притаманні такі риси: здрібніння, сезонність, низька технологічність та механізація трудомістких процесів, нераціональне використання промислових потужностей, низька забезпеченість кормами, якість яких не витримує ніякої критики. Потенціал продуктивності тварин племінних заводів постійно знижується через неможливість проведення спрямованої селекції в умовах незадовільного утримання та годівлі. Враховуючи цей чинник та скорочення поголів'я, в Україні різко знизилась чисельність м'ясних порід та типів свиней. Зменшення поголів'я відбулось і серед спеціалізованих внутрішньопородних типів у великій білій породі, так за минулий рік практично зник голубівський спеціалізований м'ясний тип великої білої породи свиней. Все частіше використовуються тварини імпортного походження: датського, фінського, англійського, французького та польського, які ще не пройшли акліматизації.

Однак серед загальних негативних ознак намітились деякі позитивні тенденції. Так, позитивним є те, що процес скорочення поголів'я, починаючи з 2000 року, зменшився, а в період 2001-2002 років припинився – відбулось

незначне збільшення поголів'я, хоча неврожай 2003 року практично зрівняв деяку стабілізацію.

На сьогодні генофонд свиней України представлений 11 породами, спеціалізованими типами та лініями свиней (рис.), серед яких основною породою є велика біла: питома вага свиней цієї породи становить приблизно 87%. Як зазначають В.О. Медведєв та Б.П. Коваленко [1], ця порода має комплекс цінних господарсько-корисних якостей, які забезпечили її широке використання: лабільність, пластичність, добре пристосування до різноманітних кліматичних умов. У великій білій породі виділяють три внутрішньопородних типи – УВБ-1, УВБ-2 та УВБ-3, з яких УВБ-1 є спеціалізованим за материнськими якостями, в його складі три заводських типи Полтавський, Харківський та Дніпровський. На інші 10 порід і типів припадає решта – це як новостворені м'ясні генотипи та породи завезені в Україну у 70-х роках минулого сторіччя, так і породи, м'ясо-сального напрямку продуктивності – українська м'ясна, українська степова біла, полтавська м'ясна, ландрас, уельська, дюрорк, миргородська, велика чорна, українська степова ряба та червонопоясна спеціалізована лінія, що були створені раніше.

Генофонд свиней України

У більшості країн з розвинутим свиноводством породний склад бідніший за український – він представлений 4-7 породами. Так, у Великобританії є три основні материнські породи – велика біла, ландрас та уельс, та три основні батьківські породи – дюрорк, п'єтрен та гемпшир. При цьому співвідношення материнських порід більш рівномірне. Материнські породи в Україні представлені в основному великою білою породою, та частково (у Запорізькій та Херсонській областях) українською степовою білою. Відсоток таких материнських форм, які раніше широко використовувались, а потім втратили свої позиції (миргородська, українська степова ряба та велика чорна), мізерний. Новостворені м'ясні та породи завезені в Україну у 70-х роках

минулого сторіччя (українська та полтавська м'ясні, ландрас та уельс) хоча й мають поряд з високими показниками м'ясних та відгодівельних якостей добрі показники відтворювальних якостей, до цього часу практично не використовуються в якості материнських форм, тому що досі присутня велика розбіжність за рівнем прояву материнських якостей як між окремими стадами, так і всередині самих стад. Хоча у перспективі при подальшій інтенсифікації галузі потенціал маток цих порід буде задіяний. Велика ж біла порода свиней, хоча і є основною материнською формою в Україні, характеризується великою розбіжністю рівня відтворювальних якостей свиноматок всередині основних родин, стад та між стадами, при середньому рівні відгодівельних та м'ясних ознак.

Взагалі в Україні інтенсивність використання основних свиноматок дуже низька. У 2003 році отримано 556519 голів приплоду або 1389 поросят на 100 маток, в племінних заводах – 1526, племрепродукторах – 1291 (при нормативних мінімальних вимогах – 1800 голів). Ще менша інтенсивність використання свиноматок у товарних господарствах усіх форм власності – 813 голів поросят на 100 маток. При цьому середня багатоплідність (по всіх породах) задовільна – 10,9 голови (однак, враховуючи 87% маток великої білої породи, цей показник міг бути й вищим), маса гнізда при відлученні у 2 місяці коливається в межах від 130 до 320 кг.

Всього в Україні, станом на 01.01.2004, затверджено 89 племінних заводів і 452 племінних репродуктори із загальною чисельністю 48740 основних свиноматок і 4291 кнурів. Середній розмір племзаводів – 149 маток, племрепродукторів – 78 маток. Зустрічаються племінні стада свиней м'ясних порід розміром до 25 голів. Однак за останній рік всього було реалізовано 29570 голів племінного молодняку, в тому числі 6959 кнурців, що становить 10,8% свинок та 4,3% кнурців від науково-обґрунтованих можливостей племінних господарств. На цей час потенціал породного генофонду свиней України практично не задіяний. Так, лише по кнурах-плідниках, що використовуються в сільськогосподарських підприємствах, при загальній їх чисельності на 1.01.2004 року 21804 голови, кнури-плідники великої білої породи становили 19028 голови або 87,3% (у порівнянні з минулим роком цей показник збільшився на 1,1%). Поголів'я кнурів плідників м'ясних порід (української та полтавської м'ясних, ландрас, дюрорк, уельської червонопоясної спецлінії), що використовують в сільськогосподарських підприємствах, на 1.01.2004 становило 1654 голови, але у порівнянні з минулим роком воно зменшилось на 18%, в той час як загальне поголів'я кнурів-плідників у сільськогосподарських підприємствах зменшилось на 29%. Зменшення кількості кнурів-плідників у сільськогосподарських підприємствах відбулось по таких породах: велика біла, українська степова біла, українська м'ясна, миргородська, українська степова ряба, велика чорна, ландрас та червонопоясна спецлінія. Однак при цьому, незважаючи на скрутний рік для галузі свинарства, збільшилась кількість кнурів-плідників трьох м'ясних порід – полтавської м'ясної (на 1%), дюрорк (на 24%) та уельської (на 20%).

Також, незважаючи на збільшення чисельності кнурів-плідників кращих батьківських форм, у 2003 році порівняно з 2002 роком скоротилась чисельність господарств, що проводять схрещування та гібридизацію (2-х породне на 31,9%, трипородне на 37,9%). У деяких областях України гібридних поросят взагалі не отримують (Волинська, Закарпатська, Луганська, Полтавська, Тернопільська та Чернігівська) – в той час, як у провідних зі свинарства країнах гібридизація сягає 60-70% приплоду.

Однак, незважаючи на те, що інтенсивність виробництва свинини навіть порівняно з 2002 роком суттєво впала, Україна ще має великий потенціал, як країна-виробник свинини. За сприятливих погодних умов та ринкової кон'юнктури, що дасть змогу отримати добрий врожай зернових, ціни на фуражне зерно знизяться через його велику пропозицію на ринку, що слугуватиме передумовою для нарощування поголів'я свиней. Породний генофонд свиней в Україні до цього часу ще збережений, що дасть змогу широко використовувати схрещування та гібридизацію в промисловому виробництві свинини, створювати нові й поліпшувати існуючі породи, типи та лінії свиней. Для проведення цієї роботи на науково-методичному рівні в Україні є достатній науковий потенціал, який складається з науковців інститутів тваринництва та свинарства УААН, інших інститутів та дослідних станцій. Перспективними напрямками досліджень у галузі свинарства залишаються розведення, селекція, генетика, відтворення й біотехнологія, вдосконалення існуючих і розробка нових технологій утримання й годівлі, підвищення механізації трудомістких процесів у свинарстві та розробка новітніх ветеринарних препаратів. Для створення кращих умов розвитку свинарства в Україні необхідно:

- розробити сучасну систему розведення і селекції свиней з використанням промислового схрещування і гібридизації та довести рівень дво-трипородного молодняку до 65%;
- провести інвентаризацію сучасних племінних заводів і репродукторів та вилучити господарства, що не відповідають їх вимогам;
- підвищити щорічний рівень оціненого молодняку за власною продуктивністю до 30%, а кнурів і маток за якістю нащадків – до 25%.

Бібліографічний список

1. Медведєв В.О., Коваленко Б.П. Відтворні якості свиноматок нового заводського типу великої білої породи //Вісник Полтавського ДСГІ.- Полтава.-№2-3.-2001.-С.56.

В статье приведено анализ современного состояния племенной базы свиноводства в Украине, приведены приоритетные направления развития на ближайшие годы и дальнейшую перспективу.

The article is avoided the analisis of modern pigbreeding base in Ukraine,showed the directions of improvement branches the coming years and further prospect.